

Sygn. akt X Ka 388/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie X Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Wehner

SO Mariusz Jackowski - spr.

SR (del.) Iwona Strączyńska

Protokolant: prot. sąd. Agnieszka Płóciennik

przy udziale Prokuratora Wojciecha Pełszoka

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2014 roku

sprawy P. A., J. B., P. B. (1), M. B., D. B., P. B. (2)

oskarżonych o przestępstwo z art. 254 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

*od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 6 grudnia 2013 roku,
sygn. akt II K 839/12*

orzeka:

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie do ponownego rozpoznania .

X Ka 388/14

UZASADNIENIE

P. A. został oskarżony o to, że - w dniu 2.09.2008 r. w W. brał czynny udział w zbiegowisku kibiców klubu piłkarskiego „ (...) „ przed odbywającym się w w/w dniu meczem piłkarskim na Stadionie (...) w W. przy ul. (...) wiedząc , iż uczestnicy przedmiotowego zbiegowiska wspólnymi siłami dopuszczają się gwałtownego zamachu na osoby w postaci interweniujących funkcjonariuszy Policji oraz na mienie w postaci samochodów , przy czym czynu tego dopuścił się działając publicznie i bez powodu okazując przez to rażące lekceważenie porządku prawnego , tj. o czyn z art.254 § 1 kk w zw. z art.57a § 1 kk .

Analogiczny zarzut przedstawiono oskarżonym J. B. , P. B. (1) , M. B. , D. B. i P. B. (2) .

Wyrokiem Sądu Rejonowego wskazani oskarżeni zostali uniewinnieni od zarzucanych im czynów.

Apelację w sprawie , na niekorzyść wszystkich oskarżonych złożył prokurator , zarzucając wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych poprzez stwierdzenie , iż oskarżeni swoją obecnością w tłumie nie wyczerpali znamienia bycia w zbiegowisku , że uczestnicy zbiegowiska nie dopuszczali się gwałtownych zamachów oraz że nie wykazano , aby uczestnicy brali w nim czynny udział, co skutkowało uniewinnieniem oskarżonych , mimo że prawidłowa ocena

dowodów prowadzi do wniosku przeciwnego ; oraz wnosząc o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje .

Apelacji prokuratora co do zasady / nie przesądzając na obecnym etapie postępowania treści merytorycznego rozstrzygnięcia / nie można odmówić słuszności.

W. art.254 § 1 kk spenalizowano zachowanie polegające na braniu czynnego udziału w zbiegowisku przy świadomości , iż jego uczestnicy wspólnymi siłami dopuszczają się gwałtownego zamachu na osobę lub mienie . Zbiegowisko w ujęciu językowym oznacza tłum ludzi, którzy zbiegli się z różnych stron . Istotną cechą zbiegowiska jest to , iż mogą wziąć w nim udział niedające się z góry wskazać przypadkowe osoby , nawet jeśli grupują się w danym miejscu ze względu na wspólne zainteresowania , czy z tych samych powodów , ponadto skład osobowy zbiegowiska może się zmieniać w czasie , tak jak może się zmieniać jego charakter np. początkowo pokojowo nastawieni uczestnicy zbiegowiska zmieniają swoje

nastawienie i zaczynają się zachowywać w sposób gwałtowny . Zbiegowisko jest przeciwieństwem zorganizowanego zebrania się ludzi, dlatego nie będzie zbiegowiskiem np. pielgrzymka , grupa wycieczkowa czy zorganizowany pochód . Jednak szczególnie w przypadku odbywającego się zorganizowanego zgrupowania osób w miejscu publicznym , nie jest wykluczone przerodzenie się go w zbiegowisko na skutek przyłączenia się do niego przypadkowych osób . Aby mówić o zbiegowisku , niezbędne jest, aby brała w nim udział większa liczba osób , co najmniej kilkanaście . Przez branie czynnego udziału należy rozumieć tylko takie zachowanie sprawcy , które polega na wyraźnym manifestowaniu przez niego fizycznego lub psychicznego zaangażowania w gwałtowne zachowanie tłumu , którego jest on częścią . W zbiegowisku publicznym bierze udział także ten , kto jest częścią duchową tłumu , z tym tłumem się identyfikuje , przyczynia się do wytworzenia nastroju - np. okrzykami, biciem braw, okazywaniem zadowolenia lub niezadowolenia z pewnych działań , jest do pewnego stopnia częścią zbiorowego organizmu , jakim jest tłum popełniający przestępstwo . Nie bierze zatem czynnego udziału nie tylko przypadkowy przechodzień , który np. przez przypadek dostaje się wewnątrz tłumu , ale także osoba , która np. z ciekawości tylko się do tłumu przyłączyła , ale zachowuje postawę biernego obserwatora . Warunkiem uznania zbiegowiska za niebezpieczne jest to , aby jego uczestnicy wspólnymi siłami dopuszczali się gwałtownego zamachu na osobę lub mienie . Dopuszczanie się zamachu wspólnymi siłami oznacza wspólne działanie uczestników zbiegowiska , przy czym nie wszyscy muszą zachowywać się w identyczny sposób , natomiast wszyscy muszą być fizycznie lub psychicznie zaangażowani w gwałtowny zamach / np. część osób dokonuje fizycznie zamachu , podczas gdy inni ich do tego dopingują / . Aby mówić o działaniu wspólnymi siłami, konieczne wydaje się fizyczne współdziałanie przy zamachu co najmniej 2 osób . Przez dopuszczenie się gwałtownego zamachu należy rozumieć popełnienie przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu , albo przeciwko mieniu z użyciem siły fizycznej , przy czym w grę wchodzi tylko działanie sprawców . Zamach ma charakter gwałtowny , gdy łączy się nie tylko z użyciem siły fizycznej , ale i charakteryzuje go wyraźna dynamika związana ze zbiorowym działaniem uczestników zbiegowiska . Oznacza to , że o gwałtownym zamachu na osobę można mówić wówczas , gdy działanie sprawców zagraża co najmniej zdrowiu pokrzywdzonego , a w przypadku zamachu na mienie , gdy mieniu temu grozi co najmniej uszkodzenie lub uczynienie go niezdatnym do użytku . Przystępstwo czynnego udziału w zbiegowisku ma charakter formalny . Do jego dokonania przez sprawcę nie jest konieczne wywołanie żadnego skutku . Zbiegowisko , w którym bierze udział sprawca , musi mieć wprawdzie charakter obiektywnie niebezpieczny , musi zatem stwarzać poważne i bezpośrednie niebezpieczeństwo dla osób lub mienia , ale jest to pewien element obiektywny, niewynikający z zachowania sprawcy jako takiego . Sprawca , dla realizacji znamion czynu musi jedynie aktywnie brać udział w takim zbiegowisku , a z tej jego aktywności nie muszą wynikać żadne dające się ustalić rzeczywiste skutki . Przystępstwo brania udziału w zbiegowisku w typie podstawowym jest przestępstwem umyślnym , przy czym treść tego zamiaru sprowadza się do chęci wzięcia czynnego udziału w zbiegowisku przy jednoczesnej świadomości niebezpiecznego charakteru zbiegowiska . Sprawca chce

wziąć czynny udział w zbiegowisku , mając świadomość , iż zbiorowość , do której się przyłącza takie zbiegowisko , stanowi oraz co najmniej ma świadomość niebezpiecznego charakteru zbiegowiska i na to się godzi . Z użycia przez

ustawodawcę określenia „ bierze czynny udział „, wyprowadzić można wniosek o konieczności wystąpienia co do tego elementu czynu zamiaru bezpośredniego po stronie sprawcy / nie można aktywnie brać udziału z zamiarem wynikowym / . Sprawca zamiarem bezpośrednim obejmuje też to , do jakiego rodzaju zbiorowości się przyłącza . Natomiast sformułowanie „, wiedząc „, świadczy o tym , iż jeśli chodzi o niebezpieczny charakter zbiegowiska wystarczające jest ustalenie , że sprawca miał jego świadomość i na to się godził tj. co najmniej przewidywał , że uczestnicy zbiegowiska wspólnymi siłami dopuszczają się gwałtownego zamachu na osobę lub mienie i na to się godził . O zamiarze sprawcy wnioskować można na podstawie jego zachowania : włączenie się w tłum i przyłączenie się do wznoszonych przezeń okrzyków , bezpośrednie włączenie się do niszczenia rzeczy lub atakowania osób jednoznacznie świadczą o tym , iż sprawca chce aktywnie brać udział w zbiegowisku . Co do godzenia się co najmniej na niebezpieczny charakter zbiegowiska - świadczyć może np. to , że sprawca zagrzewał pozostałych uczestników do stosowania przemocy albo z miejsca , w którym się znajdował , doskonale widoczne były zachowania tych uczestników zbiegowiska , którzy bezpośrednio dopuszczali się gwałtownego zamachu . / Aneta Michalska Warias - Komentarz do art.254 kk str.303-306 i wskazane tam orzecznictwo i piśmiennictwo / .

W kontekście powyższych poglądów wynikających z orzecznictwa i piśmiennictwa , zgodzić się należy z zarzutem prokuratora , iż Sąd Rejonowy zbyt mało uwagi poświęcił elementom czynu stypizowanego w art.254 § 1 kk, a zwłaszcza znamieniu „, czynnego udziału „. Podzielić też trzeba stanowisko skarżącego , iż Sąd pierwszej instancji zbyt wąsko rozumie to ostatnie znamię . Albowiem z przedstawionych powyżej rozważań wynika jednoznacznie , iż „, czynny udział „, manifestować się może nie tylko w fizycznym zaangażowaniu uczestnika zbiegowiska , ale także w psychicznym zaangażowaniu w gwałtowne zachowanie tłumu , które to należy rozumieć - wbrew stanowisku Sądu Rejonowego - szeroko / nie ogranicza się ono bynajmniej , jak to wynika z powołanych poglądów piśmiennictwa i orzecznictwa do „, okrzyków „, „, bicia braw „, / .

Istotnym uchybieniem zaskarżonego wyroku - na co słusznie zwraca uwagę skarżący w uzasadnieniu środka odwoławczego - jest nieprawidłowa ocena dowodów Sądu pierwszej instancji . Ocena ta jest niekonsekwentna / por. ustalenie dotyczące braku możliwości nabycia biletów przez kibiców „, (...) „, na przedmiotowe spotkanie piłkarskie / . Ocena Sądu Rejonowego jest również szczątkowa', ogólnikowa i nie uwzględnia istotnych dowodów, okoliczności sprawy . W tym miejscu należy przypomnieć , iż sąd orzekający ma obowiązek uwzględniać każdy z istotnych dowodów , okoliczności sprawy, uczynić przy tym ma to w ich całości . Powyższy wymóg wynika jednoznacznie z przepisu art.7 kpk . Ponadto , zgodnie z powołanym przepisem oceniając materiał dowodowy należy uwzględniać zasady logicznego rozumowania , wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego . Z powyższą normą korelują art.92 i 410 kpk , nakazujące uwzględniać całość

ujawnionych dowodów , okoliczności sprawy , a nadto art.4 kpk statuuje zasadę obiektywizmu / badanie i uwzględnianie okoliczności świadczących tak na korzyść , jak i na niekorzyść oskarżonego / i art.424 § 1 pkt.1 kpk dotyczący obowiązku rzetelnego , kompleksowego uzasadniania strony faktycznej orzeczenia . W tym aspekcie podnieść należy , iż prokurator w uzasadnieniu apelacji wskazał dowody , okoliczności pominięte przez Sąd Rejonowy , które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy . Istotnie , ze wskazanych przez skarżącego dowodów m.in. zeznań świadka S. M. / k-5525 / , protokołów oględzin zabezpieczonych telefonów komórkowych / k-4470 i n. / wynikać może popełnienie przez oskarżonych zarzucanego im czynu . Dopiero ocena tych dowodów , w powiązaniu z pozostałymi dowodami sprawy , w szczególności w postaci wyjaśnień oskarżonych , zeznań świadków , protokołów zatrzymania , oględzin , w tym zapisu monitoringu umożliwić może prawidłowe rozstrzygnięcie w przedmiotowym postępowaniu . Oceny takiej tymczasem nie dokonał Sąd pierwszej instancji.

W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok musi być uchylony , a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania . Przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy zapoznać się z poglądami doktryny i orzecznictwem dotyczącym znamion art.254 § 1 kk , w tym oczywiście znamienia „, czynnego udziału „. Uwzględniając charakter sprawy , obszerność przedstawionego materiału dowodowego należy starannie zaplanować czynności rozprawy głównej , tak aby wyjaśnić wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia okoliczności . Przeprowadzając czynności przewodu sądowego należy mieć na

uwadze m.in. zasadę wynikającą z art.4 kpk . Pamiętać też należy o wymogach wynikających z art.7 , 92 i 410 kpk . W przypadku sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku należy uwzględnić przesłanki wynikające z art.424 kpk.